

МОРФОМЕТРИЧНІ ЕКСТЕР'ЄРНІ ПОКАЗНИКИ КРИЛА БДЖІЛ

М. С. Петько*

Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН,
с. Чубинське, Бориспільський р-н, Київська обл., Україна

Загальновідомо, що Україна є однією з провідних країн світу серед тих, які мають розвинене бджільництво. З-поміж порід бджіл, яких розводять в Україні, чільне місце займає карпатська.

У селекційній роботі з бджолами важливе значення має оцінка їхнього екстер'єру. Екстер'єрні показники необхідні для вивчення систематики бджіл, визначення породних ознак у процесі селекційної роботи, а також для контролю за якістю особин. Серед екстер'єрних ознак важливе значення має кубітальний індекс, гантельний індекс, дискоїдальне зміщення (Богдан М. К. та ін., 2018).

З огляду на зазначене, метою наших досліджень було вивчити морфометричні екстер'єрні показники крила бджіл різних селекційних внутрішньопородних кросів карпатських бджіл.

Для досліджень було сформовано шість групи бджіл: I — контрольна група (місцеві бджоли карпатської популяції, тип «Вучківський» — 10 бджолосімей); II — дослідна група (інbredна група ♀ UA3-5-9-15.112-2018 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018, ♀ мікропопуляція «915» × ♂ мікропопуляція «915» — 11 бджолосімей); III — дослідна група (селекційний крос ♀ UA3-65-2019 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018, ♀ лінія «Сто» × ♂ мікропопуляція «915» — 10 бджолосімей); IV — дослідна група (селекційний крос ♀ UA3-5-35-2019 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018, ♀ тип «Вучківський» × ♂ мікропопуляція «915» — 10 бджолосімей); V — дослідна група (селекційний крос ♀ AE99-307/67-2018 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018, ♀ лінія «Тройзек 07» × ♂ мікропопуляція «915» — 10 бджолосімей); VI — дослідна група (селекційний крос ♀ G. Macha CT-07 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018, ♀ мікропопуляція G. Macha × ♂ мікропопуляція «915» — 10 бджолосімей).

У бджіл досліджували кубітальний і гантельний індекси та дискоїдальне зміщення. Дослідження проводили на приватних пасіках в с. Наварія та м. Броди Львівської обл. Для оцінки екстер'єру відбирали молодих бджіл зі стільників з розплодом. З одного вулика відбирали 50 особин. Праве крило бджоли відривали і акуратно приклеювали верхньою стороною до скотчу. Для отримання зображень крил використовували USB-мікроскоп. Для оцифровування зображень крилець, тобто розставляння точок на крилі та отримання їхніх координат, використовували програму *TpsDig2*. Обробляли результати оцифровування у програмі *MorphoXL* (Броварський В. Д та ін., 2017).

У результаті проведених досліджень встановлено, що кубітальний індекс у підконтрольних бджіл, залежно від групи, був у межах 2,60–2,75, причому найменше його значення було у бджіл I і III груп, а найбільше — у V. Різниця за названим індексом між бджолами контрольної та дослідних груп коливалася від 0,0 до 0,15, однак варто зазначити, що в жодному випадку вона не була вірогідною.

Гантельний індекс у бджіл був у межах 1,09–1,11 з найменшим його значенням у I і II, а найвищим — у III групі, проте вірогідне значення різниці було відзначено лише між VI і контрольною групою на користь останніх. За названим індексом бджоли контрольної і II груп поступалися комахам III на 0,02, проте переважали особин IV групи на 0,01, V — на 0,02 і VI — на 0,05 ($P < 0,01$).

Найвищий показник дискоїдального зміщення відмічено у бджіл IV групи (4,79), а найнижчий — у V (3,34). Місцеві карпатські бджоли (I група) за названим показником вірогідно ($P < 0,05$) переважали бджіл селекційного кросу ♀ AE99-307/67-2018 × ♂ UA3-5-9-15.112-2018 на 1,38 і невірогідно — особин II, III і VI груп — відповідно, на 0,30; 0,26 та 0,68. Водночас вони поступалися за показником дискоїдального зміщення бджолам IV групи — на 0,06.

Таким чином, між бджолами різних внутрішньопородних кросів карпатської породи спостерігалися певні відмінності за кубітальним і гантельним індексами та дискоїдальним зміщенням, проте зазвичай вони були невірогідними.

* Науковий керівник — д. с-г. н., с. н. с. Федорович В. В.